

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 691/2014-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Olosom, Advokátska kancelária, M. R. Štefánika 71, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 138/08 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 138/08 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 138/08 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 518,71 € (slovom päťstoosemnaásť eur a sedemdesiatjeden centov), ktorú je jej Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Martina Olosa, Advokátska kancelária, M. R. Štefánika 71, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDACTED] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 691/2014-11 z 12. novembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 138/08.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 138/08 sa sťažovateľka v postavení nezaopatreného dieťaťa (z dôvodu štúdia na vysokej škole) domáha proti svojmu otcovi zvýšenia výživného, pričom podľa jej vyjadrenia okresný súd koná v tejto jej veci aj napriek sťažnosti na prieťahy v konaní podanej predsedovi okresného súdu so zbytočnými a neodôvodnenými prieťahmi, v dôsledku čoho z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov bola nútená ukončiť vysokoškolské štúdium a podniká ako živnostníčka.

3. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 15 C 138/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 138/2008 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný mu zaplatiť do tridsať dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Bratislave III je povinný uhradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] do tridsať dní od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania vo výške 331,65 EUR (slovom tristotridsaťjeden eur šesťdesiatpäť centov) na účet advokáta JUDr. Martina Olosa...“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania, a to za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. Spr 3036/2015 z 23. februára 2015 a k vhodnosti ústneho pojednávania aj doplňujúcim listom z 15. júna 2015, zákonný sudca okresného súdu v posudzovanej veci listom z 12. februára 2015 a právny zástupca sťažovateľky po opakovaných urgenciách ústavného súdu listom z 2. júna 2015.

4.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol:

„Nemožno sa... stotožniť s jej názorom, že Okresný súd Bratislava III prakticky nekoná so zámerom meritórne rozhodnúť o čom svedčia dve meritórne rozhodnutia. Je pravdou, že vo veci od roku 2008 nebolo právoplatne rozhodnuté, ale navrhujem, aby v tejto súvislosti najmä pre prípad konštatovania zbytočných prieťahov... aby prihliadol najmä na tú skutočnosť, že jednou z podstatných príčin dĺžky súdneho konania je skutočnosť, že navrhovateľka sa túto dobu ani raz nedostavila na pojednávanie, pričom

celkovo bolo vytýčených 15 termínov pojednávania a navrhovateľka mala doručenie vykázané sama alebo prostredníctvom svojho zástupcu.

Navrhujeme, aby Ústavný súd SR zohľadnil túto skutočnosť, a aby z tohto dôvodu nepriznal navrhovateľke finančné zadostučinenie. Podľa názoru prvostupňového súdu podstatne sa pričínila na dĺžke tohto konania najmä navrhovateľka svojimi neúčastami na pojednávanií, v dôsledku čoho súd nemohol dostatočne zistiť skutkový stav, čo bolo i jedným z dôvodov zrušujúcich rozhodnutí zo strany odvolacieho súdu.“

V doplňujúcom liste predseda okresného súdu uviedol: „... *netrvám na ústnom pojednávanií vo veci.*“

4.2 Zákonný sudca okresného súdu v predmetnej veci vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov vo veci tiež na dokreslenie procesného stavu uviedol:

„... zo živnostenského registra, z ktorého je zrejmé, že navrhovateľka je živnostníčkou od 1. 1. 2012, má päť predmetov podnikania... odo dňa 1. 1. 2012 vyživovacia povinnosť zanikla... následne odvolací súd dňa 4. 11. 2013 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa, spis bol odvolacím súdom vrátený tunajšiemu súdu dňa 27. 11. 2013.

Tak súd sa až dodatočne dozvie, že sa navrhovateľka vydala, čo by súdu zrejme ani neoznámila, keby to nebol uviedol odporca na pojednávanií pred odvolacím súdom, neoznámila súdu, že je podnikateľkou, jej zástupca až v ospravedlnení na pojednávanie dňa 4.11.2013, teda na posledné, v poradí tretie, pojednávanie na odvolacom súde, v mailovom podaní uviedol, že vyživovacia povinnosť odporcu zanikla dňa 1. 1. 2012, teda takmer pred dvoma rokmi, navrhovateľka sa nikdy neustanovila na pojednávanie, jej zástupca sa ustanovil na pojednávanie iba raz, dňa 11. 1. 2012... na ktorom predložil súdu možnosti zamestnania odporcu, tak som ho za týmito možnosťami poslal, výsledky boli negatívne, ako je zrejmé zo zápisnice o pojednávanií, /č. l. 298/, ja som návrh navrhovateľky zamietal z dôvodu, že odporca je doslova na hranici biedy, čo odporca preukazoval, ale navrhovateľka, resp. jej zástupca na pojednávania nechodili, keby navrhovateľka videla svojho otca, tak by možno zmenila názor, nie raz som musel vetrať pojednávaciú miestnosť po skončení pojednávania a pritom odporca chodil na pojednávania triezvy, ani opitý

do práce si nemohol dovoliť chodiť, keďže z SBS by ho okamžite prepustili, ale šatstvo mal napáchnuté, hygiena pri jeho spôsobe života klesala, poukazujem na to, že Žilina nie je Vladivostok, aby sa navrhovateľka, resp. jej zástupca nemohli ustanovovať na pojednávania, viac by sme sa posunuli dopredu v konaní, ale ja som v rozsudkoch uvádzal, že si súd si uvedomuje zvýšené potreby navrhovateľky, ktorá bývala s matkou, ale odporca jednoducho vôbec nemá z čoho platiť výživné.“

4.3 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu, ako aj k vhodnosti ústneho pojednávania uviedol:

„... súhlasím s rozhodnutím vo veci bez nariadenia ústneho pojednávania...“

Moje konanie počas procesu rozhodne nebolo žiadnym dôvodom vzniku predmetných prietahov. Rozsudky okresného súdu boli 2 krát zrušené, súd postupoval neefektívne a najmä nesprávnym procesným postupom a nesprávnou hmotnoprávnou aplikáciou práva. Súdu som pritom doložila riadny návrh a všetky podklady potrebné na rozhodnutie vo veci, neustále som vo veci žiadala vydať meritórne rozhodnutie. Súd pojednávania však neustále odročoval, pričom mohol rozhodnúť na prvom resp. druhom pojednávaní. Moja osobná účasť na pojednávaní nebola nevyhnutná a ani potrebná, nakoľko určenie výživného na plnoleté študujúce dieťa je výlučne svojou povahou právne technickou záležitosťou a nie je právne náročné, ide o úplne bežnú súdnu agendu.“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo

nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

6. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

8. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania bola úprava výživného k plnoletému dieťaťu (k sťažovateľke), ktoré nebolo schopné samo sa živiť (do doby, keď sťažovateľka začala podnikať, pozn.), t. j. predmetom konania bol nárok, ktorý mal priamy dopad na existenčnú sféru sťažovateľky, čo si vyžadovalo, aby okresný súd venoval mimoriadnu starostlivosť a pozornosť efektívnemu a rýchlemu postupu, aby bol naplnený účel súdneho konania (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 158/04, I. ÚS 241/06).

9. V súvislosti s prvým kritériom „zložitosť veci“ ústavný súd konanie, ktorého predmetom je úprava výživného k plnoletému dieťaťu, nepovažuje za právne ani skutkovo

zložité. Metodika postupu súdov v týchto veciach je jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou. Zložitosť predmetného konania neuvádzal ani okresný súd.

10. V súvislosti so správaním sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd konštatuje, že jej absencia na okresným súdom nariadených pojednávaní (nezúčastnila sa ani na jednom z nariadených pojednávaní) výraznou mierou prispela k celkovému predĺženiu tohto konania, a v tomto kontexte v súvislosti s jej obranným tvrdením, že nepovažovala svoju osobnú účasť na nariadených pojednávaníach za nevyhnutnú ani za potrebnú, ústavný súd konštatuje, že nie je vecou účastníka konania, aby sám vyhodnocoval účelnosť a efektívnosť procesných úkonov nariadených súdom, ktorý riadi a organizuje pojednávanie reagujúc na aktuálny vývoj procesnej situácie a ktorý sám rozhoduje, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, ktoré z účastníkmi označených dôkazov vykoná a aké iné účastníkmi konania neoznačené dôkazy ešte vykoná, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (§ 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Uvedený pasívny postoj sťažovateľky, ktorý sa odzrkadlil nielen v jej nezáujme zúčastňovať sa na pojednávaníach, ale aj v tom, že esenciálne skutočnosti nevyhnutné pre meritórne rozhodnutie veci (ako napr. skutočnosti, že uzavrela manželstvo a že začala podnikáť, ktoré majú vplyv na jej životnú úroveň a na posudzovanie jej schopnosti samostatne sa živiť, pozn.) okresnému súdu neoznamovala včas (napr. skutočnosť, že od 1. januára 2012 sťažovateľka začala podnikáť, oznámil okresnému súdu jej právny zástupca až 30. októbra 2013), čo malo podstatný vplyv na vývoj procesnej situácie, pretože z dôvodu nevedomosti o týchto skutočnostiach mal odvolací súd zrušiť meritórne rozhodnutie okresného súdu, ústavný súd vyhodnotil a zohľadnil pri rozhodovaní o sťažovateľkou uplatnenom nároku na priznanie jej primeraného finančného zadosťučinenia.

11. Napokon s prihliadnutím na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, sa ústavný súd zaoberal aj postupom okresného súdu. V kontexte posudzovanej veci ústavný súd podotýka, že vzhľadom

na predmet konania (výživné na plnoleté dieťa) okresný súd dostatočne razantne nevyužil všetky jemu zákonom priznané a dostupné procesné prostriedky, ktorými mohol a mal ovplyvniť ľahkovážne správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ktorá navyše toto konanie sama iniciovala (napr. predvedenie, poriadková pokuta a pod.) v záujme urýchlenia konania. Podľa ústavného súdu vo všeobecnosti obdobie viac ako troch rokov (t. j. od 24. októbra 2008, keď konanie začalo – do 31. decembra 2011, keď mala sťažovateľka status nezaopatreného dieťaťa, pretože od 1. januára 2012 sa stala živnostníčkou), resp. obdobie viac ako 6 rokov (t. j. od začiatku konania po súčasnosť) nemožno kvalifikovať ako primerané na rozhodnutie o otázke výživného, t. j. o otázke majúcej vplyv na existenčnú sféru účastníkov konania, preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

12. V nadväznosti na uvedený bod 1 výroku rozhodnutia a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 138/08 bez zbytočných prieťahov.

13. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

14. Sťažovateľka sa domáhala priznania jej primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, avšak vzhľadom na okolnosti danej veci, najmä na zistený podstatný podiel samotnej sťažovateľky na vzniknutých prieťahoch dospel ústavný súd k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy bude pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením, preto v tejto časti ústavný súd jej návrhu nevyhovel, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

15. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu podaním z 22. júna 2015 v sume 518,71 € vrátane 20 % DPH (advokát predložil osvedčenie platiteľa DPH, pozn.)

16. Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 € a základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

17. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 340,90 € vrátane režijného paušálu a vrátane 20 % DPH a tiež jej vznikol nárok na úhradu trov aj za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 (vyjadrenie z 2. júna 2015) v sume 177,86 € vrátane režijného paušálu a 20 % DPH. Sťažovateľke tak vznikol nárok na úhradu trov v celkovej sume 518,76 €.

18. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľky si úhradu trov uplatnil iba v sume 518,71 €, ústavný súd súc viazaný petitom sťažnosti túto úhradu sťažovateľke priznal vo výške takto uplatneného nároku, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2015

